

مجموعه چکیده جامع مقالات

اولین همایش ملی جامعه، منابع طبیعی،

آب و محیط زیست؛

چالش‌ها و راهکارها

دانشکده منابع طبیعی

انجمن جامعه‌شناسی ایران

کانون محیط زیست

دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران

۵ و ۶ آبان ماه ۱۳۹۴

سرشناسه

: همایش ملی جامعه، منابع طبیعی، آب و محیط زیست؛ چالش‌ها و راهکارها (نخستین: ۱۳۹۴: تهران).

عنوان و نام پدید آور

: مجموعه چکیده جامع مقالات، اولین همایش ملی جامعه، منابع طبیعی، آب و محیط زیست؛ چالش‌ها و راهکارها، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران ۵ و ۶ آبان‌ماه ۱۳۹۴ / پژوهشکده مردم‌شناسی پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری... [و دیگران].
تهران: پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری، ۱۳۹۴.

مشخصات نشر

: ۳۹۰ ص.

مشخصات ظاهری

شابک

: ۹-۶۴-۶۹۵۳-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

موضوع:

: علوم زیست محیطی -- کنگره‌ها

موضوع

: حفاظت محیط زیست -- کنگره‌ها

شناسه افزوده

: پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری، پژوهشکده مردم‌شناسی

رده‌بندی کنگره

: ۱۳۹۴ هـ / ۵ TD

رده‌بندی دیویی

: ۳۴۳/۷۰

شماره کتاب‌شناسی ملی

: ۳۹۷۰۲۴۶

عنوان: مجموعه چکیده جامع مقالات، اولین همایش ملی جامعه، منابع طبیعی، آب و محیط زیست؛ چالش‌ها و راهکارها

با مقدمه‌ای از ریاست پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری

به کوشش: دکتر مهدی قربانی (دبیر علمی همایش)

ناشر: پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹-۶۴-۶۹۵۳-۶۰۰-۹۷۸

حروفچینی و صفحه‌آرایی: زهرا آهنگ

نظارت چاپ: محمود سلیمی

لیتوگرافی و چاپ صحافی: چاپ احمدی

نوبت چاپ: ۱۳۹۴

قیمت: ۳۰۰/۰۰۰ ریال

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران: خیابان امام خمینی (ره)، ابتدای خیابان سی‌تیر، پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری

تلفن: ۶۶۷۳۷۰۰۷

نشانی اینترنتی: www.ichtobook.ir رایانامه: ch.publish@yahoo.com

فهرست مطالب

۱۷	مقدمه مهندس سید محمد بهشتی، رییس پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری
۱۹	سخن دکتر محمد امین قانع‌راد، رییس همایش
۲۱	سخن دکتر مهدی قربانی، دبیر علمی همایش
۲۳	برگزار کنندگان
۲۴	قدردانی
۲۵	سازمان همایش

فهرست مقالات

۱. فرهنگ، اخلاق، رسانه‌ها، منابع طبیعی، آب و محیط زیست

صفحه	نویسندگان	عنوان مقاله	کد مقاله
۳۱	افسانه کمالی، مریم رضایی	بررسی رابطه رسانه‌های جمعی و اخلاق محیط زیستی	۱۰۱۲
۳۴	ملیحه افضلی‌نژاد، الهام اشرفی	نقش مؤسسات در آموزش اخلاق زیست محیطی	۱۰۲۹
۳۷	ملیحه افضلی‌نژاد، الهام اشرفی	نقش رسانه در توسعه فرهنگ زیست محیطی ...	۱۰۳۴
۴۰	ملیحه افضلی‌نژاد، الهام اشرفی	ضرورت نیازسنجی تحلیلگران رسانه در افزایش ...	۱۰۳۵
۴۳	شیما صلواتی، محمد عواطفی همت	پتانسیل‌های فرهنگ اسلامی در حفاظت از محیط ...	۱۰۴۷
۴۶	حسن حیدری، مریم زینی‌وند، یوسف محمدزاده	توسعه انسانی، توسعه اجتماعی، شاخص عملکرد محیط زیست	۱۱۰۵
۴۹	یوسف محمدزاده، جعفر یحیوی دیزج	بررسی تأثیر فرهنگ بر توسعه پایدار محیط زیست چالش‌ها و راهکارها	۱۱۱۶
۵۲	طاهره پدram	تأثیر رسانه‌های جمعی بر اصلاح الگوی مصرف آب ...	۱۱۴۱
۵۵	محمد هادی معیری، محمدرضا شهرکی، احمد عابدی سروستانی، ابوالفضل شریفیان	اهمیت و جایگاه رسانه‌ها بر حفاظت و پایداری عرصه‌های منابع طبیعی کشور	۱۱۹۱

۱۲۰۱	نقش فرهنگ و رسانه در حفظ محیط زیست ...	محبوبه میرزاحسینی	۵۸
۱۲۰۴	بررسی تطبیقی سطح توسعه انسانی با...	امیر ملکی، جعفر زلفعلی فام	۶۱
۱۲۱۹	بررسی انگیزه‌های رفتار مشارکت جویانه افراد در...	ناهید ابری اوغانی	۶۴
۱۲۲۶	نسبت اخلاق با محیط زیست ماده مقوم زندگی	علی ذکاوتی قراگزلو	۶۷
۱۲۰۱	بررسی جامعه‌شناختی اثرات فقر بر محیط زیست	مهدی ولی‌نسب، مریم فکوری، مرضیه کریمی، اعظم چهارزی	۷۰
۱۲۳۹	مطالعه کاربردی نقش آب و فرهنگ آن در گرمسار	ژیلا مشیری	۷۳

۲. حکمرانی خوب و منابع طبیعی، آب و محیط زیست

۱۰۸۵	بحران آب، زندگی اجتماعی کشاورزان و موانع...	نیما شجاعی باغینی	۷۷
۱۱۱۷	ارزیابی حکمرانی محلی آب با استفاده از روش تحلیل شبکه اجتماعی در راستای پایداری...	فاطمه سالاری، مهدی قربانی، هدایت فهمی	۸۰
۱۱۵۰	اثربخشی مطالعات اجتماعی در طرح‌های توسعه منابع آب	علی نوری ثانی، کاوه معصومی، حمیده زارعی	۸۳
۱۱۵۶	تبیین جامعه‌شناختی شکل‌گیری بحران آب در...	سجاد فتاحی، محمد فاضلی	۸۶
۱۱۶۵	مسئولیت‌های اجتماعی شرکت ملی نفت ایران؛ ...	مریم حسینی‌نیا، نجمه عطایی نژاد	۸۹
۱۱۹۴	بررسی تأثیر نهادینه شدن مسئولیت اجتماعی...	سمیه توحیدلو، محسن جعفری مقدم	۹۲
۱۲۳۸	طراحی مدل پویای اکوسیستم‌های مرتعی رویکردی جامع جهت مدیریت پایدار مراتع	اسماعیل علیزاده، حسین آذرینوند، محمد علی زارع چاهوکی، علی کیانی راد، مهدی فرحپور	۹۵
۱۱۷۷	مدیریت منابع آب زیرزمینی کشور با اجرای...	حمید رحمانی	۹۷
۱۰۳۱	چالش پایداری زیست‌محیطی در عصر جهانی‌شدن	محمد رضا زمردی، اسدالله نقدی	۱۰۰

۳. انسان و تغییر اقلیم (خشکسالی، بحران آب و ریزگردها)

۱۰۱۱	بررسی تأثیر تغییر اقلیم و پیامدهای آن به خصوص وقوع پدیده ریزگردها در کشور	بهلول علیجانی، مهدی شفقتی، محمد سلیقه، زهرا بیگم حجازی زاده
۱۰۲۳	شناسایی و تعیین قلمرو مناطق بیابانی به منظور مقابله با پدیده گردوغبار با تأکید بر عوامل اقلیمی	محمد خسروشاهی، حمید حسینی مرنیدی، سید مرتضی ابطحی، آزاده گوهر دوست
۱۰۲۶	چالش‌ها و راهبردهای آب در ایران از دیدگاه بیابان‌زایی و تخریب سرزمین	محمد خسروشاهی، سیدجعفر سید اخلاقی شال، محمدعلی فتاحی اردکانی
۱۰۲۷	نگاشت سند راهبرد آینده مقابله با ریزگرد در ایران	سید جعفر سید اخلاقی، محمد خسروشاهی، حسن روحی‌پور، حمیدرضا عباسی، محمد فتاحی، وحیدجعفریان، حسین بدری‌پور
۱۰۶۱	بررسی اثرات متقابل شهرنشینی و تغییر اقلیم	علی حاتمی، رحیم یعقوب‌زاده، علی اصغر هدایتی، رضا رستمی خرابی
۱۰۷۵	بررسی اثرات ریزگردها در استان بوشهر	اسمه تنگستانی، علی شهیدی
۱۱۵۱	پیامدهای اجتماعی بحران آب و ضرورت سدسازی	علی نوری ثانی
۱۱۶۱	بررسی علل بحران دریاچه ارومیه	فرانک نصر الهی
۱۱۷۰	افزایش جمعیت و محدودیت منابع آب شیرین...	الهام فتحی
۱۱۷۸	بحران آب و پیامدهای اجتماعی آن در جامعه ...	علی نوری ثانی، رضاعلی محسنی
۱۱۸۱	ساختار نگرش مردم نسبت به یک مسئله زیست‌محیطی	مهدی فتحی، لیدا کوهکلانی، هایده فیضی‌پور
۱۲۲۰	درک معنایی مردم از تغییرات آب‌وهوایی در...	مهتا بذرافکن
۱۲۲۸	بررسی علل بروز پدیده ریزگرد با منشأ داخلی...	عطیه نظری، هدایت فهمی

۴. توانمندسازی، شبکه‌های اجتماعی، مشارکت جوامع محلی، زنان و تشکله‌ها

- ۱۰۰۷ بررسی نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در... محمد تقی سبزه‌ای ۱۴۳
- ۱۰۱۸ تحلیل اقتصادی مشارکت جوامع محلی در جهت حفاظت پایدار منابع طبیعی جلال هناره خلیانی، منوچهر نمیرانیان ۱۴۶
- ۱۰۱۹ بررسی موانع اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر... عبدالرحیم دهقانی، مریم باقری ۱۴۹
- ۱۰۲۵ بررسی اجتماعی اقتصادی بهره‌برداران روستایی بته از دیدگاه توسعه مشارکتی... سیدجعفر سیداخلاقی، امیر علی کریمی ۱۵۲
- ۱۰۲۸ تحلیل رگرسیونی عوامل اقتصادی اجتماعی مؤثر بر موفقیت طرح‌های بیابان‌زدایی مشارکتی در مناطق روستایی استان سیستان و بلوچستان سیدجواد میری سلیمان، امین نعمتی، سعید یوسف کلافی ۱۵۵
- ۱۰۳۲ ارزیابی ذینفعان از توسعه پایدار گردشگری با تأکید بر پایداری زیست‌محیطی گردشگری راضیه هادیان‌مهر، سوسن باستانی ۱۵۸
- ۱۰۴۵ سازو کارهای بهبود نقش جوامع محلی در مدیریت پایدار منابع طبیعی مانده هاتقی، حسین شعبانعلی فمی ۱۶۱
- ۱۰۵۱ نقش آفرینی سازمان‌های غیردولتی (NGO) در... شاپور کریمی ۱۶۴
- ۱۰۷۶ نقش زنان در مدیریت پایدار محیط زیست و... مریم حسینی ۱۶۷
- ۱۰۸۰ نقش زنان در توسعه پایدار منابع طبیعی ناهید علی پور ۱۷۰
- ۱۰۸۴ فقر مفهوم‌سازی و بازیافت مفاهیم در نگاه... حامد کاشانی، مریم ایشاری ۱۷۳
- ۱۰۸۶ بررسی تمایل به مشارکت مردمی در مدیریت منابع آب، مطالعه موردی شهرستان بویر احمد اردشیر مصباح، سمیه جنگ‌چی کاشانی، سمیرا محمودی ۱۷۶
- ۱۰۸۷ نقش زنان روستایی در مدیریت منابع آب و ارائه راهکارهای عملی جهت آموزش آنان در... اردشیر مصباح، سمیه جنگ‌چی کاشانی، سمیرا محمودی ۱۷۹
- ۱۰۹۲ تحلیل روابط ذینفعان محلی در تصدی‌گری و سیاست‌گذاری منابع آب با روش تحلیل شبکه فریبا ابراهیمی آذرخواران، مهدی قربانی ۱۸۲
- ۱۰۹۳ تحلیل شبکه اجتماعی ذینفعان محلی منابع آب در سطح کلان فریبا ابراهیمی آذرخواران، مهدی قربانی ۱۸۵

۱۰۹۴	تعیین قدرت اجتماعی و کنشگران کلیدی در...	فریبا ابراهیمی آذرخواران	۱۸۸
۱۰۹۸	سنجش و ارزیابی انسجام و سرمایه اجتماعی در مدیریت منابع طبیعی با استفاده از رویکرد تحلیل شبکه اجتماعی	خدیجه رحیمی بالکانلو، مهدی قربانی، محمد جعفری، علی طویلی	۱۹۱
۱۰۹۹	تعیین روابط و مؤلفه‌های مهم و تاثیرگذار اجتماعی در مدیریت سازگار مشارکتی سیستم‌های اجتماعی-اکولوژیک	خدیجه رحیمی بالکانلو، مهدی قربانی، محمد جعفری، علی طویلی، فاطمه عینلو	۱۹۴
۱۱۱۳	نقش شبکه‌های اجتماعی در توانمندسازی مشارکت زنان برای بهینه سازی مصرف آب	معصومه پیرجلی، علیرضا قبادی	۱۹۷
۱۱۲۰	نقش ذینفعان محلی در مدیریت منابع آب	جمیله سلیمی، پیام ابراهیمی	۱۹۹
۱۱۲۴	تحلیل شبکه و کاربرد آن در حل مسائل مدیریتی...	فریبا ابراهیمی آذرخواران	۲۰۲
۱۱۳۸	تحلیل شبکه و سرمایه اجتماعی ذینفعان محلی در برنامه عمل مدیریت مشارکتی جنگل	الهه علی بابایی عمران، مهدی قربانی، محمدرضا مروی مهاجر	۲۰۵
۱۱۴۷	بررسی جامعه‌شناختی پیامدهای فردی و اجتماعی مشارکت مردم در سازمان‌های...	نسبیه فرهادیان، عبدالحسین کلاتری	۲۰۸
۱۱۵۷	نقش سازمان‌های مردم نهاد در حفظ آب و محیط...	مرضیه آدمیان	۲۱۱
۱۱۶۴	تحلیل استراتژیک عملکرد تشکل‌های غیردولتی...	اسماعیل حسام مقدم	۲۱۴
۱۱۶۷	بررسی الگوی مصرف آب در خانه و استخراج...	ام کلثوم دنیایی، رضاگیری	۲۱۷
۱۱۷۳	نقش سرمایه اجتماعی در توسعه پایدار محیط...	حسین ملکی، پرویز جلیلی	۲۱۹
۱۱۷۶	شناسایی قدرت‌های اجتماعی و رهبران محلی و نقش آن‌ها در حکمرانی محلی آب	فاطمه سالاری، مهدی قربانی، مینا پوراسماعیل	۲۲۲
۱۱۸۴	واکاوی ضرورت‌های بهره‌مندی از مشارکت‌های مردمی در فرایند مدیریت منابع آبی...	حسین زینتی فخرآباد، زهرا نجفیان، نازیلا نبی‌زاده	۲۲۵
۱۱۸۸	بررسی عملکرد تشکل‌های غیردولتی محیط زیستی استان تهران طی سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۷۵	زهرا یزدانی پرای، زهرا یزدانی پرای	۲۲۸

۱۱۸۹	توانمندسازی شناختی نسبت به مسائل زیست محیطی (با تأکید بر بحران آب)	مهدی فتاحی، لیدا کوهکلانی، هایده فیضی پور	۲۳۲
۱۲۰۳	لزوم توجه به نقش زنان در حفظ و بقای محیط زیست	مهدی ولسی نسب، محمدرضا گلستانی	۲۳۵
۱۲۰۷	بررسی نقش آگاهی از حقوق شهروندی در آگاهی از مؤلفه های زیست محیطی توسعه پایدار	قربانعلی سبکتکین، وحید بابازاده	۲۳۸
۱۲۳۲	نقش حوامع محلی در مدیریت و تخریب منابع جنگلی زاگرس	حسن جهانبازی گوجانی، یعقوب ایرامنش، سید جعفر سید اخلاقی	۲۴۱
۱۲۳۴	ارزیابی سرمایه اجتماعی در قبل و بعد از اجرای پروژه های اجتماع محور با رویکرد تحلیل شبکه	مهدی قربانی، لیلا عوض پور، مینا پوراسماعیل، مرضیه سیرمی راد	۲۴۴
۱۲۳۵	تحلیل اثربخشی پروژه بین المللی RFLDL در تقویت سرمایه اجتماعی ذینفعان محلی در استان خراسان جنوبی	مهدی قربانی، لیلا عوض پور، مینا پوراسماعیل	۲۴۶

۵. مدیریت یکپارچه شهری، آب و محیط زیست

۱۰۱۷	بررسی سازوکارهای اجتماعی توسعه کشاورزی شهری پایدار	مهديه السادات میرترابی، احمد رضوانفر، سید حمید موحد محمدی، سید محمود حسینی	۲۵۱
۱۰۴۳	ضرورت بازنگری در ارزیابی سهم جریان...	مهدی یاسی	۲۵۴
۱۰۴۶	بررسی پتانسیل های اکوتوریستی استان یزد، با...	زهرا سهرابی زاده	۲۵۷
۱۰۶۴	بررسی عوامل مؤثر بر آلودگی محیط زیست	صمصام مهدی پور	۲۶۰
۱۰۶۷	بررسی مسائل و موانع طرح تفکیک زباله از...	اعظم ذاکر مشفق	۲۶۳
۱۰۶۸	بررسی میزان استفاده از نتایج تحقیقات کاربردی در شرکت منطقه ای آب استان خراسان رضوی و...	مجید حیدری چروده، مهناز میرزایی، سیمین فروغ زاده	۲۶۶
۱۰۷۱	بررسی عوامل مؤثر بر نگرش مصرف کنندگان...	لیلا کریمی، صادق صالحی	۲۶۹

۱۰۷۷	ارزیابی عوامل تاثیرگذار در سازمان فضایی ...	شراره پوراابراهیم	۲۷۲
۱۰۸۹	بررسی جامعه‌شناختی ابعاد اجتماعی و فرهنگی...	میترا رثوفی، مهسا رثوفی	۲۷۵
۱۰۹۵	تقاضا برای انرژی برق: ارائه الگوی نظری...	میترا معظمی	۲۷۸
۱۱۰۱	برآورد تابع تقاضای آب خانگی شهر قم با استفاده از ...	قاسم امینی، عباس داود آبادی	۲۸۱
۱۱۱۰	بررسی رابطه متقابل میان شرایط زیست‌محیطی و...	سمانه رنجبری	۲۸۴
۱۱۴۶	رویکرد توسعه کمربندسبز شهری با در نظر گرفتن...	رقیه قبادی	۲۸۷
۱۱۴۹	بررسی اقتصادی - اجتماعی مدیریت بهینه منابع آب	مینا جعفری، محمدرضا اختصاصی، آرزو رئیسی	۲۹۰
۱۱۷۲	ارزیابی جنبه‌های زیست‌محیطی استقرار بخشی در بیمارستان‌های کشور	رقیه کویال، سید محمود رکن‌الدینی، محمدحسین توحیدی‌فر، حسین حاجی صادقی‌زاده، وحید جعفری، خدیجه نائمی	۲۹۳
۱۱۹۲	رویکرد مدیریت یکپارچه شهری در راستای کاهش چالش‌های محیط‌زیستی کلانشهر تهران	امیر مسعود فلاح، علی حمیدیان	۲۹۶
۱۲۰۰	لزوم توجه به حفظ محیط زیست در مباحث توسعه پایدار	مهدی ولی نسب، محمدرضا گلستانی	۲۹۹
۱۲۲۱	جنگلداری شهری استان چهارمحال و بختیاری	عالیه عباسی	۳۰۲
۱۲۳۳	چه رابطه‌ای بین فقر و محیط زیست وجود دارد؟	دکتر امیر روشن، امیر مولودی	۳۰۵

۶. جامعه روستایی، عشایری و مدیریت منابع طبیعی

۱۰۳۸	تحلیلی بر دانش بومی شبانان روستایی و عشایری در امر مدیریت دام و مرتع	خدیجه بهلکه، محمدرضا شهرکی، احمد عابدی سروستانی، ابوالفضل شریفیان	۳۱۱
۱۰۳۹	سرمایه اجتماعی روستایی و اجرای پایدار پروژه‌های مرتعی	فرامرز غفوری، محمدرضا شهرکی، احمد عابدی سروستانی، محمد حسن جوری، ابوالقاسم جندقی	۳۱۴

۱۰۴۴	بازشناسی عوامل مهاجرت جنگل نشینان به شهر	سعیده عزیزی	۳۱۷
۱۰۵۸	تحلیل اثرات ایجاد مجتمع‌های گلخانه‌ای در حاشیه روستاهای بخش مرکزی ایران بر ساختار اقتصادی-اجتماعی و بهره‌وری آب کشاورزی...	حمیدرضا حاجی حسینی، محمدرضا حاجی حسینی، مریم صمیمی، علی باقری	۳۲۰
۱۰۵۹	بررسی مسائل اجتماعی و اقتصادی حوزه آبخیز...	سجاد احمد یوسفی، حسن یگانه	۳۲۳
۱۰۶۳	مدیریت مصرف آب در میان عشایر بختیاری	مینو سلیمی	۳۲۶
۱۰۶۵	ارزیابی رابطه تنوع زیستی با عوامل اقتصادی - اجتماعی جوامع روستایی...	ملیکا هاشمی، مریم صفاری‌ها، مجتبی اخوان ارمکی	۳۲۸
۱۰۷۸	جامعه روستایی، عشایری و مدیریت منابع طبیعی	مهدی سمواتی	۳۳۱
۱۰۹۶	منابع آب زیرزمینی به روایت روستاییان استان همدان	میترا مغظمی، خدیجه سفیری، اشرف ریحانی ابدالی	۳۳۴
۱۱۰۲	شکل‌گیری بافت جامعه روستایی بر پایه مدیریت و بهره‌گیری از منابع آب	مجتبی نوری، پیام ابراهیمی، سعید نقدی، بهزاد پارسا	۳۳۷
۱۱۰۳	مروری بر عرف‌های رایج جوامع عشایری و روستایی در زمینه منابع طبیعی ...	محسن ملک‌ی، محسن همتی، افسانه همتی	۳۴۰
۱۱۳۵	بررسی محدودیت‌ها و پتانسیل‌های روستای باباگرگر در زمینه جذب توریست	امیر جلالی، صادق حسین نیایی، جعفر حسین نیایی	۳۴۲
۱۱۳۷	علل مهاجرت در آبخیز باباگرگر قروه	امیر جلالی، صادق حسین نیایی، جعفر حسین نیایی	۳۴۵
۱۱۳۹	فقر روستاییان به عنوان عللی در تخریب محیط...	نسیم شعبانی، مهدی خوشبخت	۳۴۸
۱۱۶۶	برچیده شدن دامداری در میان روستائیان حوزه آبخیز حبله رود در آینده‌ای نه چندان دور	حسین بدری پور، حسین بارانی، سید محمود عقیلی، احمد عابدی سروستانی	۳۵۱
۱۱۸۰	جامعه‌شناسی منابع طبیعی در ایران با تاکید بر جنگل‌های شمال	سحر جعفر صالحی، معصومه اشتیاقی	۳۵۴
۱۱۸۷	تحلیل عوامل مؤثر بر مهاجرت به شهر از دیدگاه روستاییان...	حبیب اله بهادری، عابدزید علی، میثم جعفری	۳۵۷

۱۱۹۰	تحلیل جامعه‌شناختی آیین طلب بارش باران در...	بنیامین انصاری نسب	۳۶۰
۱۱۹۳	مطالعه مواجه انسان و طبیعت از منظر دانش انتواکولوژی (مطالعه موردی: عشایر ایل بوبراحمد)	محمد رحیم فیروزه، غلامعلی حشمتی، حسین بارانی	۳۶۳
۱۲۳۱	نقش جوامع روستایی در مدیریت منطقه جنگلی هلم در استان چهارمحال و بختیاری	یعقوب ایران منش، حسن جهانبازی گوجانی، ابراهیم مردانی بلداجی	۳۶۶
۱۲۳۶	رتبه بندی تعاونی‌های تولید کشاورزی بر اساس تحلیل پایداری (مطالعه‌ای در استان فارس)	هاجر حسن شاهی، محمد جواد نعمت الهی، محسن نقیلو	۳۶۹
۱۲۳۷	تحلیل پایداری نظام‌های زراعی دشت مرودشت	هاجر حسن شاهی، محمد جواد نعمت الهی، محسن نقیلو	۳۷۱
۱۱۹۶	مطالعه دانش بومی عشایر در زمینه شناخت گیاهان مرتعی و حفاظت از آنها	محمد رحیم فیروزه، غلامعلی حشمتی، حسین بارانی	۳۷۴

۷. دانش بومی و فناوری‌های نوین در مدیریت منابع طبیعی، آب و محیط زیست

۱۰۰۹	نقش و جایگاه دانش بومی در حفظ منابع طبیعی...	محمود مرادی	۳۷۹
۱۰۱۴	ارزیابی روند توسعه فاکتورهای زیربنایی در روستاهای جنگلی منطقه آمرمده بانه با استفاده از مدل موریس	اسعد مهدوی، سیدعطاءاله حسینی، محمدرضا پورمحمیدیان، فرزاد اسکندری	۳۸۱
۱۰۳۰	کارایی دانش بومی در کاهش چالش آب در حوزه...	مریم فیاض	۳۸۴
۱۰۳۳	بررسی نقش آب بندان برای مقابله با خشکسالی...	مریم عباسی	۳۸۷
۱۰۳۶	جایگاه و راهکارهای استفاده از دانش بومی جوامع محلی در مدیریت پایدار منابع طبیعی و محیط زیست	محمدرضا شهرکی، احمد عابدی سروستانی، یازمرد کوسه غراوی، حسین بدری پور، بهاره بهمنش	۳۸۹
۱۰۳۷	بررسی عملکرد پروژه مدیریت جامع آب و خاک سد البرز مشترک با بانک جهانی، ...	محمد عموزاد مهدیرجی	۳۹۲
۱۰۶۰	اصلاح و احیاء مراتع مناطق خشک و نیمه خشک با تکیه بر الگوهای بومی استحصال آب باران	نیلوفر بهیمانی، واحد بوردی شیخ، مهدی رضائی گسک	۳۹۵

۳۹۸	ژيلا مشيري	بركه‌ها، فن آوري استفاده از آب باران در جزيره قشم	۱۰۶۲
۴۰۰	كيوان باقري، فرشاد اميراصلاني، آرا تومانيان، سعيد حمزه	اولويت‌بندي آب موردنياز شهر با استفاده از مدل‌هاي FUZZY-AHP بر پايه GIS مطالعه موردي: شهر كرمانشاه	۱۰۷۰
۴۰۳	ناهيده علي پور، فاطمه فرزانه پي، حسن خسروي	احياء بادگير و نقش آن در مديريت منابع طبيعي (بندر لافت؛ قشم)	۱۰۸۱
۴۰۶	محمد احمدي، محمد نهتاني، مرتضي دهقاني	جاگاه بندسارها در مديريت آب و خاک (مطالعه موردي: حوزه آبخيز فخرود خراسان جنوبي)	۱۰۸۲
۴۰۹	محمد بي‌سخن، محمد نهتاني، محمد احمدي	جاگاه دانش بومي در مديريت پايدار منابع آب و خاک	۱۰۸۳
۴۱۱	مصطفي خلعتبري	تقسيم آب و آبياري سنتي در فرهنگ عامه	۱۰۹۱
۴۱۴	مجيد حسن پور، نسيم رضائي نجف‌آبادي	عوامل مؤثر بر مديريت اتلاف منابع آب كشاورزي	۱۰۹۷
۴۱۷	قاسم اميني، عباس داودآبادي	برآورد تابع تقاضاي آب خانگي شهر قم با استفاده از شبكه عصبي مصنوعي و...	۱۱۰۱
۴۲۰	پيام ابراهيمي	نقش دانش بومي در توسعه پايدار منابع طبيعي	۱۱۱۵
۴۲۳	فاطمه سالاري، مهدي قرباني	دانش اکولوژيک بومي در مديريت منابع آب...	۱۱۱۸
۴۲۸	مهدي قرباني، آزاد گرمي، جواد اکبري	نقش دانش سنتي و سنت‌هاي محلي در مديريت منابع آب...	۱۱۲۱
۴۳۰	سحر نسب پور	دانش بومي و سنت‌هاي محلي در مديريت عرفي...	۱۱۲۳
۴۳۲	مهدي قرباني، سحر نسب پور	دانش سنتي آب در راستاي افزايش تاب آوري سيستم‌هاي اجتماعي-اکولوژيک	۱۱۲۵
۴۳۵	صادق حسين نيائي، امير جلالي، جعفر حسين نيائي	دانش بومي در مديريت گله‌داري	۱۱۲۷
۴۳۸	ساره راسخي، مهدي قرباني، علي اکبر مهرباني، سيد اکبر جوادبي	نقش دانش بومي و سنت‌هاي محلي در مديريت دام و مرتع مطالعه موردي: روستاي قصر يعقوب	۱۱۲۹

۱۱۳۰	دانش بومی در مدیریت مراتع (مطالعه موردی: روستای جبریل - بیجار - استان کردستان)	صادق حسین نیایی، امیر جلالی، جعفر حسین نیایی	۴۴۰
۱۱۳۲	تدوین استراتژی‌های مدیریت حقایق زیست محیطی رودخانه پایین دست سد یامچی اردبیل...	بیژن مقصودلو، طالب عبداللهی	۴۴۳
۱۱۳۴	تحلیل دانش بومی خشم داران در مدیریت و تقسیم شیر گاوها...	الهه علی بابایی عمران، مهدی قربانی، محمدرضا مروتی مهاجر	۴۴۶
۱۱۴۴	استفاده از ظرفیت‌های سنتی در مدیریت منابع آب تهران	سارا کریمی، مرجان بهنیا، حسن خسروی	۴۴۹
۱۱۴۵	بررسی مزایا و مشکلات قنات و راهکارهای افزایش بازدهی آن	محمد بی سخن، مهدیه ابراهیمی، یوسف ناروئی	۴۵۱
۱۱۵۲	تحلیل دانش اکولوژیک بومی و اکولوژی فرهنگی در مدیریت پایدار اکوسیستم‌های طبیعی ...	الهام رحمانی آزاد، مهدی قربانی	۴۵۳
۱۱۹۷	بررسی نقش و اهمیت گلخانه‌ها در مدیریت...	علیرضا رابط	۴۵۶
۱۲۱۷	مناسب‌ترین مکان برای دفن زباله با استفاده از مدل‌های ترکیبی مبتنی بر GIS: مطالعه موردی شهر مریوان	کیوان باقری، محسن رفیع زاده، فاطمه شفیعی، مسلم حدیدی	۴۵۹
۱۲۲۳	نقش دانش بومی در توسعه پایدار منابع آب مطالعه موردی: روستای قصاب ذالکان	مجتبی نوری، پیام ابراهیمی، رضا سهیل دشتی، بهزاد یارسا	۴۶۲
۱۲۲۴	وضعیت جاده جنگلی جنگل اسبوکلا	عالیه عباسی، ذبیح اله اسدی اسبوکلایی	۴۶۵
۱۲۴۶	فن‌آوری ذخیره آب به روش سنتی «ایسل»	بهمن رحیمی، پوریا گل محمدی، مریم محمدکریمی	۴۶۷

۸. حقوق، قوانین و سیاست‌گذاری منابع طبیعی، آب و محیط زیست

۱۰۹۰	فقه محیط زیست و آب	حسین مهدی هادی، حسن مهدی فر	۴۷۱

۴۷۳	مصطفی صادقی نژاد پاریزی	سیاست جنایی تقنینی نظام حقوقی ایران در زمینه حفاظت از محیط زیست	۱۱۰۴
۴۷۵	محمدتقی جهانبخش	بررسی ابعاد حقوقی مسئله هیرمند و تاثیرات آن...	۱۱۱۹
۴۷۸	حنانه محمدی کنگرانی، دنیا خیرخواه	تحلیل جایگاه قانونی منابع طبیعی و محیط زیست در قانون برنامه پنجم توسعه...	۱۱۲۶
۴۸۱	بهزاد فلاح، سید محسن شیخ الاسلامی	نقدی بر نسخ قوانین کشاورزی و منابع طبیعی	۱۱۸۳
۴۸۳	علی ذکاوتی قراگزلو	سیاست‌گذاری خردمندانه زیست‌محیطی	۱۲۱۶
۴۸۶	سامان سامنی، ریحانه کاظم‌پور فرد	تحلیل گفتمان پیکره بنیاد بخش محیط زیست دو روزنامه ایران و هم‌شهری در سال ۱۳۸۰	۱۲۲۵
۴۸۹	طاهره شرقی، خلیل کلانتری، علی اسدی، محمود جمعه‌پور	واکاوی نقش نظریه‌های دوگانگی اقتصادی در سیاست‌گذاری آب ایران	۱۱۵۸

سخن ریس پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری

زندگی در اقلیم‌های گوناگون در طی تاریخ، بر اساس دانشی شکل گرفته است که می‌توان آن را دانش زیست بومی و اقلیمی انسان‌ها نام نهاد. این دانش که ریشه در تجربه‌های مردم از زندگی با طبیعت دارد، راه‌های سازگاری انسان و محیط را در دوره‌های تاریخی گوناگون شکل بخشیده است. به واقع از این منظر، فرهنگ که بر «راه‌های زندگی» دلالت دارد، جز دانشی عمیق و برخاسته از تجربه همزیستی انسان با طبیعت و اقلیم‌های گوناگون آن نیست. در این چشم‌انداز است که انسان در محیط‌های خشک و کم آب، راه‌های استفاده از این جوهر حیاتی جهان را می‌آموزد، آب را در آیین‌ها و ترانه‌های خویش می‌ستاید و اسراف را نکوهش می‌کند. قنات‌ها، بادگیرها، شیوه‌های صید و غیره، همگی بخشی و سختگی دانش انسان را در همزیستی با طبیعت نشان می‌دهند. زندگی عشایری که خاستگاه آن ایران زمین است، نشان می‌دهد که چگونه انسان بجای غلبه خشونت آمیز بر طبیعت و دستکاری افزون طلبانه در آن؛ خود، زندگی و شیوه معیشت خویش را با طبیعت سازگار می‌نماید و راه‌های حفظ طبیعت را بر تسلط خشونت بار بر آن ترجیح می‌دهد. در چنین فرهنگی است که آموزه‌های اخلاقی احترام به طبیعت، دیرین‌ترین اشکال اخلاق زیست‌محیطی جهان را آشکار می‌نماید؛ به گونه‌ای که می‌توان گفت، ایرانیان از دیرین‌ترین ایام و پس از تشرف به دین مقدس اسلام، همواره به طبیعت به عنوان مظهر آفرینش، و قدرت خداوند و برکتی که او انسان‌ها را از آن بهره‌مند کرده است، احترام نهاده‌اند. در این میان به نظر می‌رسد انفعال در برابر مدرنیسم و رها کردن سنت و آموزه‌ها و فرهنگ ریشه‌دار آن، آسیب‌هایی جدی بر پیکر طبیعت و اخلاق زیست محیطی وارد آورده است. رفتار خشونت‌بار با طبیعت که حاصل استفاده منفعلانه، حریصانه و نابجا از نوسازی و اشکال زندگی مدرن است، خشم و نابودی طبیعت را با خود به همراه می‌آورد. این در حالی

است که سنت نه تنها بر آموزه‌های اخلاق زیست محیطی تاکید می‌نمود، که خالی از آرزو و طمع افسار گسیخته مدرنی بود که امروزه در بهره‌بری از طبیعت، همه ذره‌های جان جهان را که شور و مایه حیات بر روی زمین است، چون یک خون‌آشام سیری ناپذیر می‌مکد. زمین منزل انسان‌ها در این جهان است، و هیچ کس خانه خویش را ویران نمی‌کند. همه آنچه گفته شد، لزوم درک فرهنگ سازگاری با طبیعت و محیط زیست در ایران را حیاتی می‌نماید و لازم است نگاهی دوباره به رابطه میان انسان و طبیعت و محیط زیست در ایران افکند. در این مسیر باید، میراث اخلاقی زندگی با طبیعت را در ایران شناخت، میراثی که خود یکی از بزرگترین جلوه‌های میراث فرهنگی ماست. میراث طبیعی، بی‌شک میراث فرهنگی مردم ما نیز هست، چرا که «طبیعت» یکی از خاستگاه‌های شکل‌گیری فرهنگ است و آموزگاری است که همواره به انسان یاد داده است، چگونه باید نیروهای خود را به کمال علمی و اخلاقی برساند. این آموزگار به انسان آموخته است که خالق برزگ او را اشرف مخلوقات ساخته است و به او آموخته است که چگونه بدون ویرانگری می‌تواند، از برکت و ثروت موجود در طبیعت بهره‌مند شود. با توجه به آنچه گفته شد، پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری همراهی و مشارکت با اولین همایش ملی جامعه، منابع طبیعی، آب و محیط زیست؛ چالش‌ها و راهکارها را مهم و الزامی تلقی نموده است. امید است هم اندیشی اندیشمندان ایرانی، راه را برای حفظ طبیعت، میراث طبیعی و محیط زیست ایران باز نماید.

سید محمد بهشتی

شهریور ۱۳۹۴

سخن ر میس همایش

در سال‌های اخیر به اذعان همه صاحب‌نظران و به اعتراف همه دست‌اندرکاران، کشور ما در زمینه آب، محیط زیست و منابع طبیعی شرایط دشواری را از سر می‌گذارند. مسائل زیست‌محیطی، تخریب و فرسایش منابع طبیعی و حتی بحران‌های خشکسالی پیش رو نیازمند بهبود سریع سیاست‌ها و برنامه‌های مرتبط با موضوعات حیاتی همچون آب، محیط زیست و منابع طبیعی است. اولین گام برای بهبود این سیاست‌ها و برنامه‌ها باید با ترتیب دادن فعالیت‌های مشترک بین دولت، دانشگاه‌ها، سازمان‌های غیردولتی و گستره‌ای از ذینفعان اجتماعی برای بازیابی مسائل و هم‌اندیشی در مورد راه‌حل‌ها برداشته شود.

انجمن جامعه‌شناسی ایران با توجه به احساس مسئولیت حرفه‌ای خود، تعریف و اجرای برنامه‌ها و اقداماتی را برای گسترش آگاهی عمومی و دامن‌زدن به گفتگوهای اجتماعی در قلمروی محیط زیست در اولویت خود قرار داده است. اهداف این برنامه‌ها عبارتند از تاکید بر رویکرد اجتماعی در شناخت وضعیت میراث طبیعی و درک مسائل زیست‌محیطی، و تعمیق نگرش جامعه‌محور در طراحی و اجرای هر گونه پروژه اجرایی و عمرانی در این زمینه‌ها.

برگزاری اولین همایش ملی «جامعه، منابع طبیعی، آب و محیط زیست؛ چالش‌ها و راهکارها» با ابتکار گروه جامعه‌شناسی زیست‌محیطی انجمن جامعه‌شناسی ایران و همراهی دانشکده منابع طبیعی و کانون محیط زیست دانشگاه تهران فرصتی است برای ایجاد پیوند بین نیازهای جدید تألیف سازمانی و تقریب معرفتی در عرصه حفظ و نگهداری و بالاتر از آن غنی‌سازی میراث طبیعی سرزمین ایران. همراهی و همکاری سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی متعدد دولتی، انجمن‌های علمی، دانشگاه‌ها، سازمان‌های مدنی و غیر دولتی می‌تواند دلالتی باشد بر لزوم در نظر داشتن علایق و منافع متنوع ذینفعان اجتماعی در سامان‌دهی چتری فراگیر و

مشترک برای مدیریت میراث طبیعی و زیست‌محیطی. مشارکت اساتید، نویسندگان و صاحب نظران رشته‌های گوناگون علوم اجتماعی، علوم کشاورزی و منابع طبیعی، علوم زیست‌محیطی، دانش‌های فنی و پژوهشگران مدیریت، حقوق، ارتباطات، انسان‌شناسی و جامعه‌شناسی در زمینه‌های محتوایی و علمی این همایش به معنای به رسمیت شناختن فرایندهای اجتناب ناپذیر یادگیری اجتماعی و ساخت شبکه‌های معرفتی برای شکل دادن به چشم‌اندازی پر پنجره برای نگرستن بر افق میراث زیست‌محیطی ایران عزیز است.

این همایش یک فرایند سازمانی و معرفتی برای گسترش نوآوری‌های شناختی برای مفهوم پردازی از رابطه نظام‌های طبیعی و اجتماعی و همچنین گسترش نوآوری‌های سیاستی برای سیاست پردازی به منظور مداخله مشروع با هدف خروج از تنگناها و چالش‌های بازدارنده و بحران ساز است. به این دلیل امید می‌رود برگزاری این همایش بتواند سبب مفهوم پردازی پژوهشگران برای تبیین و درک مسائل زیست‌محیطی و همچنین سبب تصمیم‌گیری مدیران بخش آب، منابع طبیعی و محیط زیست را در طراحی و اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های پایدار برای پیوند بین توسعه زیست‌محیطی و توسعه اجتماعی اقتصادی مایه و رتر سازد.

برگزاری این همایش محصول تلاش اعضای محترم شورای سیاست‌گذاری، کمیته علمی، کمیته داوران، کمیته اجرایی می‌باشد که از تک تک آنان به خاطر مشارکت در این رخداد علمی سپاسگزارم و به طور خاص مراتب تشکر خود را از جناب آقای دکتر مهدی قربانی دبیر محترم کمیته علمی، جناب آقای مهندس عماد محجوبی دبیر محترم کمیته اجرایی و سرکار خانم مریم غلامی مسئول روابط عمومی اعلام می‌دارم. اما تقدیر اصلی را باید به نویسندگان و سخنرانان این همایش تقدیم داشت با این امید که یافته‌ها و دانسته‌های آنان راه‌گشای سامان‌دهی برنامه‌های جامعه محور در عرصه‌های آب، محیط زیست و منابع طبیعی این سرزمین باشد.

محمد امین قانع‌راد

رئیس انجمن جامعه‌شناسی ایران و رئیس همایش

سخن‌دیر علمی‌هایش

امروزه با توجه به چالش‌های بخش آب، منابع طبیعی و محیط زیست کشور، راهی بجز در نظر گرفتن ملاحظات اجتماعی و در نظر گرفتن علایق و منافع تمامی ذینفعان و دست‌اندرکاران وجود ندارد. یکی از رویکردهای موفق در مدیریت منابع مشترک، مدیریت مشارکتی مبتنی بر سازگاری است که به عنوان یک رویکرد مشارکتی، برای تصدی‌گری منابع طبیعی و محیط زیست در نظر گرفته می‌شود. در این رویکرد سازمان‌هایی که مسئولیت مدیریت سیستم‌های اجتماعی-اکولوژیک را به عهده دارند تجارب خود را بر اساس یک فرایند نظام‌مند و مبتنی بر الگوی یادگیری تقویت می‌نمایند. بنابراین در این رویکرد دو مفهوم یادگیری و همکاری از طریق تجربه عملی به هم مربوط می‌شوند. این رویکرد مفهومی بنیادین را در ادبیات تصدی‌گری منابع مطرح می‌کند. مفهومی که بر لزوم مشارکت و یادگیری از هم بین محققین، دست‌اندرکاران و مدیران منابع تأکید می‌نماید. طرفداران مدیریت مشارکتی در مقایسه با مدیریتی که تنها از طریق یک نهاد اعمال می‌شود، مزایای بالقوه‌ی بسیاری را برای آن بیان می‌کنند که از جمله این مزایا می‌توان به افزایش کارایی و اثربخشی مدیریت، مشروعیت نظام‌مند بودن فعالیت‌های مدیریتی، درک و شناخت عمیق‌تر نظام‌های طبیعی و انسانی، افزایش اعتماد بین نهادهای دولتی و سایر دست‌اندرکاران، کاهش هزینه‌های مترتب بر فرایند مدیریت، ارتقاء پایداری و افزایش آگاهی عمومی از موضوعات مطرح و قابل گفتگو، را نام برد. این رویکرد می‌تواند راهکاری اساسی برای حل چالش‌های بخش آب، منابع طبیعی و محیط زیست کشور باشد. تقویت انسجام سازمانی و نگاه جامع در مدیریت و سیاست‌گذاری آب، منابع طبیعی و محیط زیست در ایران از یک سو و از سوی دیگر نهادینه نمودن مشارکت مردمی و در نظر گرفتن ذینفعان در سطوح مختلف مخصوصاً جوامع روستایی و عشایری دو راهکار اساسی در راستای دستیابی به توسعه پایدار می‌باشند.

اولین همایش ملی جامعه، منابع طبیعی، آب و محیط زیست؛ چالش‌ها و راهکارها تأکید بر چالش‌های اساسی دست‌اندرکاران سازمانی بخش منابع طبیعی، آب و محیط زیست دارد. در

این همایش برای اولین بار در ایران دست اندرکاران اصلی مرتبط با سه محور آب، منابع طبیعی و محیط زیست گرد هم آمده‌اند تا در ارتباط با چالش‌های اساسی و راهکارهای عملی برای حل این چالش‌ها گفتگو نمایند. رویکرد حاکم بر این همایش، فرا رشته‌ای بوده که تاکید بر همگرایی علم و عمل در کنار یکدیگر دارد. برای حل این مشکلات در نظر گرفتن کلیه ذینفعان مرتبط با مدیریت پایدار آب، منابع طبیعی و محیط زیست از جمله دانشگاه، تحقیقات، اجرا، سازمان‌های مردم نهاد و جوامع محلی یک الزام است. در این همایش سعی بر آن بوده تا از کلیه ظرفیت‌ها و پتانسیل‌ها برای رسیدن به یک خرد جمعی و نقطه مشترک در راستای مدیریت پایدار منابع طبیعی، آب و محیط زیست استفاده شود. در این همایش ده میزگرد مختلف در ارتباط با محورهای همایش و چالش‌های پیش روی دستگاه‌های اجرایی نیز مورد توجه قرار گرفته است که شاید به نوعی ابتکار جدیدی در همایش‌های حوزه منابع طبیعی، آب و محیط زیست در کشور می‌باشد. اساس این همایش بر محوریت موضوعات اجتماعی مرتبط با مسایل آب، منابع طبیعی و محیط زیست است. بر اساس محورهای هشت‌گانه همایش تعداد حدود ۱۵۰ مقاله مورد پذیرش قرار گرفته است.

امید است دستاوردهای علمی این همایش بتواند مدیران بخش آب، منابع طبیعی و محیط زیست کشور را در تدوین قوانین و اسناد بالادستی مرتبط با این بخش‌ها یاری نماید. همچنین ضرورت دارد بر اساس دستاوردهای این همایش، جامعه دانشگاهی و تحقیقاتی کشور نیز به طبع وجود مشکلات و چالش‌های اجرایی در بخش‌های آب، منابع طبیعی و محیط زیست بازنگری اساسی در سرفصل دروس و تعریف رشته‌های جدید با تاکید بر مباحث انسانی در مدیریت آب، منابع طبیعی و محیط زیست را در دستور کار خود قرار دهند، زیرا دستیابی به مدیریت پایدار آب، منابع طبیعی و محیط زیست نیازمند پایداری اجتماعی - اقتصادی جوامع مرتبط با این منابع است.

در نهایت بر خود لازم می‌دانم از زحمات کلیه عزیزان در کمیته علمی همایش و کمیته داوران که قبول زحمت فرمودند و مقالات را به دقت مورد قضاوت و داوری قرار دادند، صمیمانه تشکر نمایم. همچنین از همکاری کلیه دستگاه‌های اجرایی مشارکت کننده در این همایش و کمیته اجرایی و دبیرخانه همایش که بدون همراهی آنان انجام این همایش میسر نمی‌شد، سپاسگزاری می‌نمایم.

مهدی قربانی

دبیر کمیته علمی همایش

برگزار کنندگان

نظر به اهمیت مطالعه ابعاد اجتماعی مسائل زیست‌محیطی و منابع طبیعی و لزوم توجه به نقش عوامل انسانی و فرهنگی در تدوین راهبردهای حفاظت محیط زیست، «انجمن جامعه‌شناسی ایران»، «دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران» و «کانون محیط زیست دانشگاه تهران» در راستای رسالت‌های خود، اولین همایش ملی «جامعه، منابع طبیعی، آب و محیط زیست؛ چالش‌ها و راهکارها» را در تاریخ ۵ و ۶ آبان‌ماه سال ۱۳۹۴ در محل دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران برگزار نمودند. این رویداد با آماده‌سازی بستری مناسب برای بیان دیدگاه‌ها و نظرات اساتید، پژوهشگران و صاحب نظران این حوزه با نگاه جامعه‌شناختی به محیط زیست و منابع طبیعی، امکان هم‌اندیشی و تبادل نظر و ارائه راهکارهای اساسی در راستای مدیریت پایدار منابع طبیعی و محیط زیست را فراهم می‌آورد.

دانشکده منابع طبیعی

انجمن جامعه‌شناسی ایران

کانون محیط زیست